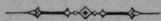

Učiteljski TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 3.

V Ljubljani, 1. februarja 1874.

Tečaj XIV.

Š o l a.

II.

V življenji omikanih narodov je zelo važen faktor šola. Posreduje namreč med družinskim in javnim življenjem, a ne samo to, marveč vodi tudi do določenega smotra. Prav tukaj se spoznava, da je šolsko podučevanje bolje od zasebnega. Pri tem je namreč otrok sam, ali uni ga vpeljuje v javno življenje, navadi ga občenja z drugimi, za katere je vstvarjen. Dasiravno ljudje tega še ne razumó, pa nas bo prihodnost kaj več o tem učila. Kakošna so pa sredstva, s katerimi zveršuje šola ta svoj nálog? Ona podučuje in izreja ali verdeva. Po podučevanju si pridobiva otrok potrebnih vednost in znanost, da mu bodo koristile v daljnem teku življenja; uče pa vadi tudi dušne in telesne moči. To je dvojni, med sabo sicer razločivni, pa vendar skupni namen; za kar si prizadeva vsak izobraževalen poduk. Pervi se imenuje tvorni, drugi likovalni namen. Tem boljši je poduk, čim bolj enakomerno pride do svojega smotra, in v naj novejših časih so si prizadevali šolski možje, da bi učivno gradivo tako odbrali in pripravili, da bi se otroci, kar moč, kmalu navadili, česar jim je treba vediti, pri tem pa urili svoje dušne moči za splošno izobraženje. S tem se pa razrešujeta tudi dva druga naloga. Naj prej je mogoče, da se otroci v krajšem času in hitreje nauče tega, česar so se poprej, dokler ni bilo učno gradivo metodično vravnano, dalje časa učili. S tem si pridobiva čas, pa tudi življenje, ker naše življenje je le v času. Kedaj bi se pa tudi otroci naučili vsega tega, kar tirja sedanji čas, ko bi ne bilo mogoče, naučiti se, v krajši dobi

tega, za kar je bilo poprej treba veliko več časa. To doseči je pa ravno s tem mogoče, da se vse dušne moči za učenje porabijo in tako se tudi zgodi, da otroke v kratkem času več naučimo, pa jim tudi učenje globljeje vtisnemo. Druga ne manjša korist tega, da je učenje metodično ubrano, je pa ta, da učenje ni več tolikanj mučivno, ne učencu niti učeniku. V časih so žugali otrokom s šolo, kedar so jih hoteli oplašiti. To je sedaj že veliko bolje, in morda bode še bolje. Veliko otrok v šolo prosi, in ti so sila žalostni, kedar morajo doma ostajati. To je hvalno za šolo in otroka. Pripomoček v to je pa ravno tisti, s katerim varujemo časa; doseže se namreč le s tem, da delujejo pri otroku enakomerno vse moči; to pa zbuja veselost in živo vdeleževanje, — otrok se zaveda življenja.

Drugi pripomoček, katerega se poslužuje šola, da pride do svojega namena, je verdevanje ali gojitev. Pod tem imenom razumemo to-le: Otroci naj se navadijo reda, natančnosti, pridnosti, pokorščine in koristne delavnosti. Šola pa tega ne privadi otroke s kaznovanjem, niti z umetnim strahovanjem, ampak z redovnostjo, katera, tako rekoč, sama po sebi, izhaja iz šolskega življenja; kdor jo prelomi, kaznuje samega sebe. Zelo važen pripomoček v odgojitev je pa že poduk sam na sebi. Dober poduk privadi otroke, da se učenja poprimejo iz vse svoje duše; da so pazljivi, da se med sabo poskušajo, kdo se bode več naučil, da bratovsko delajo, kedar gre spoznati resnico?

Šola pa v ta namen potrebuje notranjega in vnanjega reda, vsaka šola si pa postavi še kak poseben smoter, ker drugo namerava začetna šola, drugo učena šola, drugo deška, drugo dekliška šola, drugačen je tudi smoter v pripravljalni, drugačen v strokovni šoli. Ko šola omejuje ta svoj posebni smoter, že začne delati svoj učni črtež. Učni črtež pa mora pokazati tudi pot, po katerem se doseže smoter, pot se mora razdeliti na več postaj; posamezni nauki se morajo strogo omejiti, in določiti se mora, koliko se ima obravnati na vsaki postaji, poslednjič se morajo še povedati učilni in učni pripomočki, katerih se imamo posluževati na sleherni stopinji podučevanja.

A nij še dosti, da se nauk določi, omeji in razversti, razrediti se mora tudi skupšina teh, ki so odločeni za nauk. Dvojna pot je tukaj; ali se vsak otrok podučuje za se, njegova učenost se zve, ko se na tanko spraša, kako daleč je že prišel v tem ali v unem nauku. — Tako je ravnala stara šola. — Učenik je spraševal vsakega posebej, ta je bral na ti, drugi na drugi strani, ta je že znal razštevati, uni je še le sošteval. Mogoče, da je to posameznim koristilo, a večini je gotovo škodovalo. Tako se menda nikjer več ne podučuje, — svoje dni sem najdel med 20 učitelji le 2, ki sta tako podučevala, ker sta bila tega navajena, in ker sta hotela staršem ustreči, ki radi sprašujejo otroke

doma, ali so te kaj vprašali in navaden zgovor je nato: Nijsem bil nič vprašan; stariši pa iz tega sklepajo, otrok nij bil nič vprašan, tedaj učnik nič ne podučuje; a večina učnikov sedaj gotovo ne ravna tako, marveč poduk je splošen in razredé se učenci po premeru vednosti in učenosti, katera je navadna v tem razredu. — To pravimo razredba učencev (Klassifikazion). Pri razredbi se ne vzame v podlago presoje posebna izverstnost v ti ali uni stroki, za prestop v višji razred, ampak le to, da zadosti učenec v vseh strokah tirjatvam. Pri tem pa so nauki mimo naukov bolj razsodilni in odločilni. Med razsodilne nauke štejemo posebno jezikov poduk in številjenje, ker višjega nauka ne more razumeti ta, kateri nima podlage. Manj razsodilne pa imenujemo tiste nauke, v katerih je mogoče v višjem razredu napredovati, dasi ravno je bila vednost v nižjem razredu pomankljiva.

Peter Hitzinger

(Znojemski, Podlipski)

v

slovstvu slovenskem.

III.

Leta 1846 pride v Dob za duhovnega pomočnika, vendar naznani z Dolenskega še v l. 26 „Toplice per Šmarjeti blizo Novomesta“, češ, naj bi umeten zdravnik vodo po njenih delih in lastnostih presodil, da bi poleg Toplic unstran Novomesta in pri Bledu bolj spoznale se tudi té, ker so v prijetnem kraju in „je njih voda za več bolezin dobro služna, za ktere so toplice na uni strani prehude“.

„Nesreča“ je bilo njegovo prvo poročilo iz Doba, kjer je hud ogenj trem kmetovavcem pokončal pohoštva, in ker je bil zavarovan le eden, obudovaje pravi: „de bi pač enkrat ljudje spoznali, de plačilo zavarovanja ni noben davk, ampak le dobrotin dar, ki se bratu v nesreči podelí; kateri ima tedej podobo milošine ali almožne; kateri pa tudi v času nesreče stotero plačilo pernese“. — Prav veselilo ga je pa, da se je na gorenski strani ne le krog Ihana, temuč tudi krog Doba, Bleda, Mengša, Komenda in Kamnika razširjala posebna obertnija s slamniki; veselilo ga je, da so zanje pletli kite, ki niso imeli drugega zaslužka, za potrebo si pridobivali nekaj denarja, in ker slamnato blago ne ostane samo v deželi, temuč gre tudi na ptuje; zlasti ga Tirolci pobirajo cele vozé, in v deželo pride okoli 60000 gl. itd. „Le pridno si Slovenec pomagaj, hvalno opominja v spisku: Ple-

tenje slamnjekov na Krajskem (t. 1847 l. 12), pošteno kakor več in znaš“.

Teržičanu je na sercu bil vzlasti Teržič in „Cesta čez Ljubelj“, ktero je opisal v l. 37, mu ni dala miru. Da bi Ljubelj prekopali ali prevertali, kar je namérjal že Valvazor, pravi, se ne bo lahko zgodilo; nekoliko poznej l. 39 pa vendar méni, dokler ni železne ceste, da Kranjska in Koroška preveč ne zastane za Štajarsko, po kateri je železnica že speljana, morebiti bi se dalo — od cerkve sv. Ane na Kranjski do, sv. Lenarta na Koroški strani. —

Ker so tedaj mnogo pisarili in že tudi med prostimi ljudmi govorili o tlaki in desetinah, kako, naj se odpravijo ali premenijo, je Hitzinger v l. 45—48 razkazal: Od kod imajo desetine, tlaka in gosposkini davki svoj začetek? Da bi laže se razsodilo, na kakošne pravice je vse to uterjeno in kako stoji z njegovo odlogo ali spremembo, je pojasnil to reč iz poganstva in kerščanstva, pri Gerkih in Rimljanih, nekdanjih Nemcih in Slovanih, pa tudi Slovencih, primérno sklepa s tim, kar učenik narodov piše Rimljanom: „Dajte vsakimu, kar ste mu dolžni: davk, komur gre davk, còl komur còl, strah komur strah, čast komur čast; nikomur ne ostanite kaj dolžni, razun de se med seboj ljubite“.

„Izgled, posnemanja vreden“ se mu zdí to, da na Kranjskem polji skerbijo za hosto in les, ter sproti sadijo mlado drevje, in „ali bi ne bilo spodobno, poprašuje v l. 49, od vsaciga, kateri drevo poseka, tirjati, namesti njega dva — tudi deset in več — po potrebi zasadi?“ — Sam sicer pevec, ki — po glosi Prešernovi — „živi, vmerje brez denarja“, — je vendar znal svétovati, kako človek obogati, in obljubim, da bi sedanjega treska ne bilo, ko bi ljudje poslušali in v djanji spolnovali njegov „Svet obogatéti,“ ki se tako-le glasí:

Trud, prizadevanje,
Ne leno posejanje;
Varčnost in hišvanje,
Ne pitje, pojejanje;
Delavno ravnanje,
Ne leno sprehanje;
Molba pa čuvanje,
Ne kletev, šale, spanje;
Terpež in čakanje,
Ne kratkičas, igranje;

Moško obnašanje,
Ne babje zdihovalje;
Trebljenje, kopanje,
Ne kerčme obiskanje;
Pridno njiv oranje,
Ne lov in pa plesanje;
Krotko zaderžanje,
Ne napačno bahanje;
Le delo vsakdanje,
Ne pa loterijske sanje;

Modro sploh ravnanje
Te pelje v blago stanje.

V čislih mu je bilo razširjevanje katoliške cerkve po novem svetu in vidi se, da je verno opazoval delovanje naših misijonarjev bodi si v Ameriki bodi si v Afriki. „Nov misijonar iz Krajskiga“,

je vesel naznanil v l. 21, kadar sta Ignacij Knobleher iz Škocijana na Dolenskem pa p. Rilo šla v notranjo Afriko; bolj na tanko pa je po „Illyr. Bl.“ popisal Knobleherja v l. 34. V l. 49 je po letopisu Leopoldinskega društva povedal menda Hitzinger „Kako je kaj v Ameriki z razširjanjem katoliške vere?“ „Naj nebeški Oče ohrani dobrotnike, pravi naposled, ki podpirajo imenovano milo društvo, de se luč katoliške vere in omikanje človeštva vedno bolj razširja!“ — Prav znamenito je tudi, kar v Novicah 1847 l. 11 pripoveduje „Iz dvéh pisem gosp. Andreja Skôpca, misijonarja v Ameriki;“ to spričuje, da je rad priobčeval, kar koli je služiti moglo rojakom v čast in cerkvi v slavo.

Sam pa je bil misijonar domá, in kolikor vém, je za Slomšekom bil on prvi, kateri je preslavljal jel domače svetnike ter buditi slovenskih zavetnikov blagi spomin. Temu dokaz je hvalna pesem: „S. Hermagora in s. Fortunat, mučenca in stara slovenska apostelj-na.“ (Na dan nju godú 12. Maliga serpana.) Kranjski Slovenci so že skoro pozabili, da sta sv. Hermagora in sv. Fortunat tudi „dioeceseos Labacensis patroni“, in iz tega vzroka kliče t. 1846 l. 28 vneti pesnik

Nič naj iz serc sinov slovenske zemlje
Spomina velikih mož letéh ne jemlje;
Češenje nju naj bolj in bolj se vnéma,
De njuno varstvo vedno nas objéma.

Ravno to leto je Ljubomir t. j. Slomšek v Novicah l. 34—38 spregovoril, da „nar imenitnej keršanska učitelja Slovenskiga naroda bila sta slavna brata sv. Ciril in Metud, v Solunjah na Gerškim domá, katerih god 9. Sušca obhajamo,“ in da „Bratje sv. Cirila in Metuda v naših šolah“ so blagi duhovniki, kateri mlado tersje v vinogradu Gospodovem — v šolah — ob nedeljah in delavnikih lepo obdelujejo. Zapisane so njih imena v bukvah življenja. — „V sedanjih dneh soseska, bodi si na planini ali v ravnini, brez šole slabo izhaja; v sredi sosedov hitro zaostaja, podobna zapušenimu tersju, ki skerbigna gospodarja nima. Pa tudi skušnja uči, de šola samo tam dober sad obrodí, kjer jo duhovski gospod oskerbijo, kakor svoje okó. Otroci poželijo kruha, in kdo bi jim ga lomil, kakor duhovski očetje; gospodje šolski le pomagajo. — Naj se jim ravno njih trud po zaslužnji ne poplača; njih imena, ki veliko drugih v pravici podučijo, bojo sijale kakor zvezde na vse večne čase.“ Dan. 12, 3. — Koj naslednje leto zloži v l. 10 verli Hitzinger krasno, po notranji ceni ter vnanji obliki vzorno pesem:

V spomin sv. Cirila in Metoda.

Kdo sta častita možá? — je podoba ko Grecije mnihov;
 Ino pa vajno blagó? — bukke helenske so skór.
 »Klicali naju« — povésta — »so knezi slovenski; neséva
 Vero pa knjige sveté, kakor umevne so jim.«
 Draga sta brata, Ciril pa Metodi! kakó zaželéli
 Vaju Slovéni so zé, slišati božji podúk.
 O pač kmalo prišla sta tje do meje Slovéne,
 Jela cvetéti lepó véra je Kristusova.
 Zaliga sadeža rast pa vihár polnočni zatáre;
 Kjer zgol ptujci deró, ptuj je še daljni Slovén.
 Zdaj med ljudstvo novó zasejáti besedo nebeško,
 Pride sem Italijan, bliža se tudi Bavár.
 Ali po rodu letéh ni jezik, uméti ne more
 Láhko Slovén besedí; vnet za resnico pa je.
 Vama neznana pa ni govorica preblaga Slovéna,
 Glas mu je vajnih ust kot materinski sladák.
 Zbrati za vama hití pod znamenje križa se narod,
 Srečno nebeški si mir v vajnimu vodstvu dobí.
 Z glasi domačmi Bogú čast dáje ko Grék pa Latinic;
 Kar razodel je Gospód, bère po svoje celó.
 Če za viši edinost tù Slovén se k latinšini druží,
 On ne pozabi nikdar, kar se po vama je učil.
 Sveta moža! še prosíta za rod, ki sta kdaj ga vodila,
 V njem duh vére de bo vedno nezmagan ostal.

Živa šola.

Tretji pogovor.

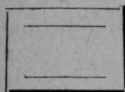
Ali ste vsi prišli? Vidim prazen sedež — Janeza Leskovca ni!
 Ali je bolan? Žal mi je. Zapomnite si: Če kdo zbolí in ne more v šolo, naj prosi starše, da to v šolo meni naznanijo; jaz moram vedeti, kje so moji učenci? Nihče ne sme šole nepotrebno zamuditi.

Prepričal se bodem, kdo iz med vas bode lepo gladko in glasno odgovarjal. (Učitelj naj ponavlja poglavitna prejšnja vprašanja.) Danes bomo se kaj novega učili! Kje ste sedaj? Vsi (enoglasno): V šoli smo. Kaj delate v šoli? Kaj delam jaz? Kdo sem jaz? (Učitelj naj učencem spodobenaroča, kaj naj storé, če učitelja zunaj šole srečajo, potem kako naj prosijo, če jim je treba kam iz šole i. t. d.) V šoli so tedaj učenci in učitelji, pa kaj je še vse v šoli? Vidite, tù je klop, tù stol, tù miza, tù omara i. t. d. Enoglasno in posamno: To — je — klop! To — je — knjiga! V šoli so otroci. Otroci imajo roke. Kažite roke! Kažite desno roko! Kažite desno roko in recite: Desna roka! Druga je leva roka. Kažite, recite! Kaj delamo z desno roko? (Učitelj naj učencem pové, kako povest o kepanji, metanji, i. t. d.) Stran (učitelj naj se s herbtom proti učencem

oberne), kjer imamo desno roko, je desna stran. Kje imate desno stran? Na desni strani je desna noga. Denite desno nogo naprej! Levo naprej! Vzdignite desno roko! Levo! Vzdignite obe roki — gori — doli! (Razne proste telesne vaje). Primate se za desno uho, za levo uho! Zamijžite z desnim, z levim očesom! Vzdignite desno, levo ramo! Ali imate tudi levi nos, ali desna usta. (Potem naj se učenci vadijo zaznamovati vse reči v sobi, ali so na desni ali na levi strani; tako naj kažejo tudi desno in levo stran šolske table in svoje plošče, potem, kje je gori in doli i. t. d., nazadnje: na levem gori — na desnem gori, na levem doli na desnem doli i. t. d. Pri tej priliki naj učitelj tudi učencem kaže, kako in kam naj položijo svoje plošče, knjige, oblačila i. t. d. Po takih in enakih vajah naj učitelj učence pripelje do pisanja. Tih naj učitelj vsako črto nareja tako, da učenci vsaki potegljaj na tanko vidijo in tudi zapazijo, kako se črta s črto združuje i. t. d. Piše naj se vselej le malo, kajti mnogo pisanja in risanja ni treba v šoli, temuč treba je le zdatnih natančnih vaj.)

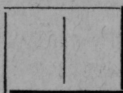
Perva vaja v pisanji in petji.

Primate pisalo tako-le! (Učitelj naj to vse na tanko pokaže pri šolski tabli in plošči). Nastavite ga na levo stran plošče zgoraj! Naredite ravno črto na desno! Naredite jo ravno tako od leve na desno spodaj!

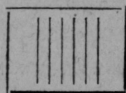

Nastavite jo v sredo plošče zgoraj, potegnite jo od zgor

na vzdol!

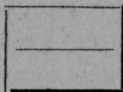

Naredite več črt od vzgor na vzdol!

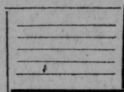

Nastavite na levi v sredi plošče, in potegnite črto po sredi do konca na

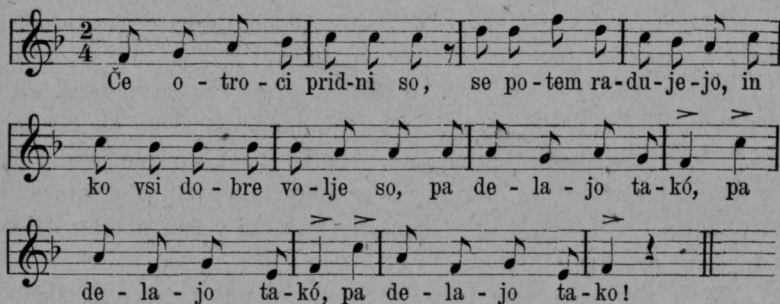
desni!

Naredite več takih črt!

Prav pridni ste bili danes, zato bomo pa tudi sedaj zapeli. (Splošno veselje.) Poslušajte! prva pesmica, ki se je bode učili, je tako-le:

(Naj pred se otroci učé besed po stavkih, potem naj še le pojejo. Besed in napeva ob enem učiti, ni zato dobro, ker se učenci navadijo besede na-

pak izgovarjati. Učitelj naj nikar ne pozabi, da petje bláži duha in greje serce, pa da tudi lika jezik, in da mora posebno pri prvem nauku v jeziku paziti, da učenci besede čisto in razločno izgovarjajo. Kdor poje, pa besede slabo izgovarja ali celó požira, je slab pevec, čeravno po napevu dobro in lepo poje. Pri zadnjih besedah te pesmice naj učenci posnemajo kako delo, n. pr.: kakor bi dervá žagali, kakor bi mlatili, sejali, šivali i. t. d. Tù naj učitelj enega učenca postavi v zgled, da ga drugi posnemajo. Malim učencem je to naj veseleja burka!)

Avstrijska izgledna šola

na dunajski razstavi.

(Dalje in koneo.)

Iz te delavnice učiteljeve dojde se dalje pri tleh v veliko sobo, namenjeno za stanovanje učiteljevi družini; od te sobe na desno je velika kuhinja in zadej še veža za učitelja. V veliki sobi so bila vsake verste učila razpostavljena, katerih ne bodem dalje našteval. Zapustimo pa zdaj učiteljevo stanovanje in idimo po stopnicah v 1. nadstropje, v prave šolske prostore. Stopnice so prav pripravne in svitle, vsaj jih razno barveno steklo v oknih kaj prijetno razsvetljuje. Stopimo v šolsko izbo. Ta je 29 čevljev dolga, $21\frac{1}{2}$ široka, in 12 čevljev visoka (t. j. 9·2, 6·8, 3·6 metrov.) Stene so svitle lesene in s temnimi progami okinčane. Spodej pri tleh so okoli sten široke lesene late (ozke deske). Pod stropom so lepi napisi raznih jedernatih izrekov, kakoršnih je dosti po vseh prostorih v tem poslopji. Izba je namenjena za 60 otrok. Klopi je 30, vsaka z dvema sedežema. Narejene so po Kunze-jevem sistemu in so prav pripravne v vsakem obziru. Opisati je hočem pri drugi priliki. Na zdrav zrak se je v tej šoli posebno oziralo; pa vsaj je čist zrak prvi pogoj za človeško zdravje. Pod tlam (podom) je cev, koja vodi iz vrta v sobo čist zrak. Ta cev je odprta pod odrom, na katerem ima učitelj mizo, tablo itd. Odpira se ta cev samo po leti, kedar se hoče topli šolski zrak ohladiti in sčistiti. Po zimi se pa rabi druga cev, ki je odprta pri tleh pri peči, katero pa obdaja plašč (zastor). Med pečjo in tem zastorom se tu iztekajoči mrzli zrak ogreva. Slab, že porabljen zrak pa odhaja po luknji v stropu v posebne prostore, ki so pod streho. Ta šolska izba je brez praha; kajti tla so bila z vročim oljem tako namočena, da se nikakoršen prah delati ne more. Otroci pa si morajo svojo obutev dobro osnažiti. V ta namen je pred šolo, spodej v veži in še pred šolsko izbo postavljeno potrebno orodje za snaženje obutve. Mokrih oblačil in obutve otroci né smejo v šolo donášati; za to ni v šoli obešal, določen je za to drug prostor.

Pohištvo, se ve da prav lepo izdelano vidimo, v tej šoli sledeče: mizo za učitelja, stol, omaro s steklenimi durmi, obsegajočo učna sredstva, pljuvalnik, zaboj za drva, koš za papirnate zrezke. Razun tega so v šoli

male švedske orglje (cena 47 gld.) gösli, dve različni tabli. Nad tablo visi podoba cesarjeva, nad katero je napis: „An's Vaterland, an's theuere, schliess' dich an, das halte fest mit deinem ganzen Herzen“. Vidi se še v šoli nekoliko učil: kakor računski stroj, nekatere mape, zemeljska krogla, slike Schreiber-jeve itd.

Taka bi morala biti šolska izba za enorazredno šolo na kmetih. Kdaj bomo pri nas take šole imeli? Gotovo bode še dosti Mure izteklo iz naše lepe Štajarske na bližnjo Ogersko, predno bomo Slovenci vsaj nekaj takih šol imeli.

V Rotvajnu pri Mariboru — tako se je pisalo — bodo menda vendar šolo po izgledu te uzorne šole napravili.

Ako šolsko izbo zapustimo, lahko na desno iz veže vstopimo v delalnico za ženska dela in v shrambo učnih sredstev. Ta soba je 22 čevljev dolga in $9\frac{1}{2}$ čevljev široka, pa vsa porabljena. V njej nahajamo 3 omare. V eni je zbirka fizikalčnih aparatov (od mehanikarja Hanck-a), v drugi je knjižnica, obsegajoča 3 dele: 1 za učitelja, 1 za učence in 1 za ljudstvo. Tretja omara je za hrambo prirodnin, v tej je videti nekaj tičev. V ženski delalnici so tri navadne dolge mize, okoli katerih je 12 stolov. Vidimo tudi tukaj šivarski stroj (cena 55 gl.), da se deklice učé šivati na stroj. Namenjen je ta prostor za 30 deklic. Ako to izbo zapustimo, najdemo zunaj umivalnik, ki nas na čednost spominja. Na levo zapazimo shrambo za oblačila (garderobe) otroška. Tù so tudi zahodi (stranišča) in sicer posebej za dečke, posebej za deklice. Tudi iz stranišč odpeljujejo posebne cevi nezdravi zrak na podstrežje.

Zapustimo pa šolo in idimo zopet na prosti zrak. Tù pred vhodom je poletno telovadišče za dečke, zavoljo tega je tù nekaj telovadnega orodja: 2 kozi in nekaj orodja za plezanje. Tù pa imaš zopet pred seboj lepo poslopje — to je zimska telovadnica, katere sprednja stran je prav okusna. Znotrej je prostorna dvorana za gimnastiko, tudi za kako svečanost ali za delalnico dečkom, kateri bi se učili kakovega rokodelstva, n. pr. mizarstva. Zadnji del pa ima prostore, potrebne k gospodarstvu, n. pr. hlev, kolnico, senik in dr.

Dvorana za telovadbo je prav prostorna in čedna; dolga je $40\frac{1}{2}$ čevljev ter 22 čevljev široka. Okinčana je z raznimi izreki, ki človeka navdušujejo za domoljubje. V telovadnici so najpotrebnejša telovadska orodja, kakor nekatere priprave za vadbo v mizarškem rokodelstvu, kakor: mizarška miza s šravbom in drugim takim mizarškim orodjem.

Zapustivši ta prostor smo zopet na prostem, in sicer na šolskem vrtu. Tù ti je vse lepo vredjeno. Zadej za šolo zapaziš malo trato na kateri vidiš sadno drevje, na desni od te trate je nekaj murb, pod katerimi imajo deklice svoje gredice za cvetlice.

Na levo od trate je drevesna šola, sejališče pešek in vadnica za dečke

gredica za zelenjavo za učiteljeve potrebščine ter za vadnico deklicam. Vidimo tudi na vrtu vinsko trto, ter gredice otrovnih rastlin, grmovja, nekaj malih gozdnih dreves, listnatih in iglatih. Tudi je tû nekaj ulov, panjev kranjskih čebel. Vse to je za nazorni poduk v kmetijstvu in gospodinjstvu. Na tem vrtu je sploh prav mično, zdravi zrak prav prijetno pihlja. Sredi vrta je tudi vodnjak, in okoli njega več posode, da pijó deca in da se polivajo rastline. Sploh se mora reči: V kratkem času se je tû prav okusno sestavilo toliko, kolikor je bilo potrebno in koristno postaviti za izgled enorazredne narodne šole na kmetih.

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo :

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega skusiš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikej pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominček po prislovici latinski: „Littera scripta manet“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Laksenburškega „vitežkega grada“ IX. soba kaže nam natančno posneto spavnico cesarja Rudolfa. Postelja, ki stoji v tej sobi, obdana je s starinskimi ogrinjali, ter šteje 280 let. — X. sobu zove se „Spinnstube“, ali po našem predilnica. Gospé in gospodičine tudi visocih stanov in odličnih krogov v prejšnjih stoletjih se namreč niso sramovale, vsesti se o prostih urah k kolovratu, ter sukati si iz prediva lično nit, in ravno imenovana soba kazala nam je natančno, kakošno lice so imele njihove predilnice. Se vé, da stal je tû tudi kolovrat stare šege. (Naše dni pač gospé in gospodičine navadno ne segajo po tacih zabavah; — kdo bi potem brenkljal namesto njih na glasoviru ali čital romane?!) V tej sobi videl se je tudi kip, ki je star 700 let. — V XI. sobi odlikovala se je med drugim velika slika preblage in nikoli dost prehlajene cesarice Karoline Avguste, vdove rajnega cesarja Franca I., tedaj stare matere svitlega cesarja Franca Jožefa. *) — XII. dvorana, imenovana „Thronsaal“, kazala nam je zopet strop, ki je star 400 let; enako zastojé tû tudi okna iz zelo stare slikane steklenine. — Posebno globoke vtise vzrokovala mi je (XIII.) kapela, v katero smo iz „Thronsaal-a“ prišli. Shranjuje se tû ona monštranca, s katero je bil blagoslov podeljen cesarju Maksimilijanu I. na znani Martinovi pečini zunaj vasi Zierl na Tiroskem. Zelo priprosta je ta zgodovinsko-znamenita sv. posodba; narejena je iz lesa. Pa tudi še mnogo drugih starinskih reči je tû viditi, med drugimi tudi slike, stare okoli 700 let. Naprej smo prišli (XIV.) v jetniški stolp

*) Lanskega leta 9. svečana je poklical Bog k sebi to visoko slavno gospo, katere življenje je bil nepretergani venec, spleten iz samih preblagih del kersčanskega usmiljenja. Med neštevilnimi družimi milodari zlasti mende ni bilo nobenega cerkvenega zidanja v obširnem našem cesarstvu, da bi se med znamenitnejšimi podporniki ne bilo svetilo tudi njeno visokoslavno ime. Naj počiva njena blaga duša v večnem miru svetega raja! Pis.

(Burgverliess), ki nam je kazal strahoviti stan jetnikov v sredovečnih časih. Okrogla mala soba, zvana „Richtersaal“, ki je nakitjena z 250 let starimi rezljinami, in nosi napis: „Lerne die Gerechtigkeit, verachte nicht die Guten“, ima v svoji sredini staremu vodnjaku enako rupo. Kakor so nekdaj z védri zajemali vodo iz vodnjakov in kakor delajo tù in tam še sedaj, tako so vsled mehanične naprave jetnika v neki tesni in okrogli kletki, v katero je bil vtaknjen tako, da se mu je videla edino le glava, potegovali iz globoke ječe v sodnijsko sobo, spraševali in sodili ga, ter potem spuščali zopet v tamne ječe strahovito dno. Pojasnilo se nam je vse to djansko z edino spremembo, da namest živega jetnika potegnjen bil lesení možicelj. — XV. dvorana imenovana nam je bila „Krönungssaal“. Že ime samo po sebi dáje soditi in pričakovati, da letod mora zopet biti vse sprelepo, krasno. A istina, da je! Dragoce-
na okna iz barvane steklenine so posebno umetnega déla. Nadaljna (XVI.) soba kazala nam je petero velikih zgodovinskih slik, zmed katerih so me posebno zanimivale: shod knezov po srečno prestani oblégi Dunaja; cesar Maksimilijan na Martinovi pečini; in Rudof habsburški, izročivši na lovu svojega vranca duhovniku, ki gre previdit s sv. Rešnjim Telesom bolnika. Če sem strežnika prav razumel, posnete so glavne osebe na vseh teh slikah natančno po življenji (portraits), kar jim daje (slikam namreč) še veliko večjo vrednost in dragocenost. — Zadnji dve dvorani, „Lothringer-“ in „Annasaal“ kazali ste nam zopet okol 20 portrétov raznih znamenitih oseb. S tem smo bili skončali hojo po odličnejših dvor-
anah in prostorih vitežkega gráda. Poslednjič nas pelje strežnik še v ječo. Pač res živi gróbi bile so one nesrečnikom, katere je zadela taka žalostna osoda; da bi se pa tega obiskovalci vsaj nekoliko dejansko pre-
pričali, kazal se nam je v temni stenini duplini orjaški oblečeni kip se-
dečega jetnika, katerega beli plajš z rudečim križem dal nam je spo-
znati viteza iz časov križanskih vojsk. In da bi nam strežnik konečno
tudi še malo ponagajal, stopil je na neko šino, katera je bila po skrivni
mehaniki tako zvezana z vklenjeno roko vitezovega kipa, ki se je jela
gibati zelo enako, kakor da bi nam hotel jetnik potožiti svoj britki stan.
Tmina ječe, premikanje kipa in rožljanje verig je bilo za fantazijo res
tako zelo razdražljivo, da so nekatere ženske zmed družbe kar glasno
zakričale. — Še ena posebnost se nam je tù kazala, namreč natlačeni
(našopani) volk. Pritepla se je bila ta mercína necega leta noter v ob-
širni perivoj, in vzrokovala s tem ljudstvu cele okolice velik strah. Na-
pravili so nágloma lov, in srečno so ga ubili. Ker sem o tej dogodbi
tadaj v časnikih bral, sem s toliko večjo radovednostjo ogledoval zelo
veliko zver, ki bi bila lahko mnogo škodovala okolici, ako bi jo ne bili
tako naglo po kožuhu udarili.

(Dalje prihod.)

Dopisi in novice.

Iz slov. Štajarskega. Učitelj po trudapolnem dnevnem delu za blagor človeštva se veseli tudi ure počitka. Tej pa prišteva tudi čas, katerega porabi za svoje daljno izobraževanje in pripravljajanje na prihodnje šolske ure. Kako težko pričakuje učitelj, ki ima resen poklic za svoj stan, pedagogičnih listov. Sicer ve, kako napreduje učiteljstvo v njegovem okraji; a radoveden je, kaj in kako delujejo njegovi tovariši v ožjej domovini, kako učiteljstvo in šolstvo, iz katerega izhaja bolja ali slabša prihodnost narodu, sploh napreduje? Eden naših učiteljev je poleg drugih pedagogičnih listov iz radovednosti naročen tudi na »Laib. Schulzeitung«. Saj nas pa tudi mora zanimivati pred vsem stanje naših šolskih sobratov na Kranjskem, oboji namreč podučujemo v enem in istem jeziku, in bi morali složno skrbeti za splošni blagor našega zaostalega naroda! A kako se zavzame naročnik, prebiraj »Laib. Schulztg.« Namesto sloge, koja je prvi pogoj vsacega napredovanja, trosi neslogo, in zasramuje vse, kar po slovenski diši. Kako more tak učitelj dobro podlago staviti jeziku, katerega zaničuje? Na Slovenskem je vendar domači jezik prvo sredstvo do splošne omike za slovensko mladino.

Drugi učitelj je naročen na »Päd. Zeitschrift«. Tudi ta list ne pokaže prijaznega obraza slovenskim učiteljem. Ta list namreč jemlje vse psovke na slovenske učitelje i slovenske šole iz »Laib. Schulztg«. Nemški pedagogični listi so nam Slovencem še veliko sovražnejši od nemških političnih. (V tem se po bratovski med sabo delé. Vrd.) Tovariši, ki še imamo iskrico domoljuba, bodimo složni, ako nam je v skerbi napredek našega šolstva in delajmo vztrajno na domači narodni podlagi in ne izročujmo se našem nasprotnikom! Kdo ima naj več serca do slovenskih učiteljev? Ali se niso v štajarskem in tudi kranjskem deželnem zboru, naši vrli rojaki naj bolj živo potegovali za boljše učiteljsko stanje. Za tako skrb naših slovenskih poslancev imamo pač hvaležni biti, a ne se od njih odvracovati nehvaležno. Moje najiskrenejše želje in tudi menda vsacega slovenskega učitelja so te, da neha razpertija mej nemškimi in slovenskimi pedagogičnimi listi. Delajmo tedaj složno na domačem šolskem polji v duhu časa, ako hočemo našo nalogo vspešno izvršiti, in izrediti našo mladež v poštene in značajne rojake.

Iz Ormuža 10. januarja l. 1874. Tukajšno učiteljsko društvo je imelo 8. t. m. svoj prvi zbor v letošnjem društvenem letu. Naj važnejši predmeti na dnevnem redu so bili: poročilo blagajnikovo o stanu društvene blagajnice, volitve v društveni odbor za 1874. l. in govor g. Rauschl'na o »šolini nalogi v smislu novih postav«. — Poročilo blagajnikovo se je izročilo v pregledovanje posebnemu odboru, v katerem so gg. Strenkl, Stuhec in Šijanec. V društveni odbor so bili voljeni gg.: Jože Šmidinger, nadučitelj pri Velki Nedelji, za načelnika; Ferdinand Rauschl, nadučitelj v Ormužu, za tajnika; Ivan Jursá, učitelj v Ormužu za blagajnika; Štefan Kovačič, nadučitelj, in Simon Strenkl, učitelj v Središču, za odbornike. — G. Jože Žinko, podučitelj v Središču je bil sprejet v društvo kakor pravi ud. — Govor g. Rauschl'na moral se je zarad pomanjkanja časa preložiti na drugi zbor, kteri bo 5. februarja.

Ker se udje pridno zborov vdeležujejo, in društvo ima tudi mnogo podpornikov, pričakovati je zdatnega delovanja tega društva. J.

Goriški deželni zbor je šolsko postavo nekoliko spremenil, glavne spremembe so te-le: Dolžnost za obiskovanje šole začne se šestim in konča z dvanajstim letom. Deželni šolski svèt pa bo gledé na okoliščine lahko skrajšal to

dolžnost od 7. — 11. leta. Za zidanje in ohranitev šolskih poslopij, za svečavo in kurjavo mora vsaka občina za se skrbeti; ko bi tega ne storila, bo skrbel za to okrajni šolski svet. Učiteljska plačila se bodo na tri vrste razdelila in sicer ne bo v 1. vrsti manjši od 600 gld., v 2. manjši od 500 gld. in 3. vrsti manjši od 400 gld.; vrh tega dobí, kjer je več učnikov, vodja ali nadučitelj priklado.

Voditelj šole ima pravico do stanovanja, ki obsega dve sobi in druge potrebne prostore; če ni takega stanovanja, se mu dá primerna odškodnina.

Ces. komisar tirja v imenu vladinem, naj se pri dolžnosti obiskovanja šol izreče, da morajo otroci od 12. do 14. leta obiskovati ponavljavno šolo — ali deželni zbor ni tega sprejel, tudi ni bila sprejeta določba, da smejo nadučiteljice, in začasni podučitelji v zakon stopiti le z dovoljenjem okrajnega šolskega sveta. Po nasvetu Del-Torrea se je postava v drugem in tretjem branju potrdila z 8 zoper 7 glasov.

(»Glas«.)

Iz Železnikov 18. januarja. — Kar si cenjeni »Tovariš« govoril v svojem letošnjem 1. listu o delovanju društev »Narodna šola« in »Schulpfennig«, ki imata obadva namen, podpirati siromašne učence in šole z učnimi pripomočki, je vse gola resnica. Ko bi »Narodna šola« imela več vdeležnikov, dobrotnikov in podpornikov, bi tudi ona v obilnejši meri podpirati zamogla revne učence in šole; da pa ni zanemarjala prevzete naloge, in da njeno delovanje ni bilo ravno tudi graje vredno, kaže nam znameniti znesek 365 gld. 62 soldov, za kolikor je namreč razposlala do 1. novembra l. l. raznoverstnega šolskega blagá. Upati je, da ko bodo gg. učitelji spoznali veliko dobroto in korist te družbe, in vidili, koliko podpore jim pride za malo vlogo enega goldinarja, bodo se gotovo tesneji oklenili te dobrodelné naprave. Poglavitni namen mojih današnjih verstic pa je, spodbujati čč. gg. sobrate učitelje, naj vsaj po večjih bolj obljudenih krajih naprosijo kake blagoserčne gg. oštrije, da jim dovolijo razpostaviti v njih gostilniških sobah nabiralne milodarne pušice za društvo »Narodna šola«. Naš slovenski rod je sploh »dobrih rok«; pri kozarcu vina so pa ljudje večih še posebno radodarni, in tako bi na ta način naša družba pridobila marsikako podporo. V dokaz tega naj povem, da ko sem pretekli teden poprosil tukajšno gostilničarico, vdovo U. J., bi li dovolila, da bi se v njeni gostilnici razpostavila od društva »Narodna šola« prejeta nabiralna pušica, je ona koj v to dovolila. Ko pridem drugi dan v omenjeno kerčmo, vidil sem na veliko veselje svoje že pušico na primernem kraju postavljeno, nad taisto pak je bil napisal njen sin, bivši tukajšni učenec, v zlati okvir besede: »Milodari za revne šolarje na Kranjskem«. In ko malo dni potem vprašam, kako kaj kaže »kupčija«, odgovorilo se mi je, da menda precej dobro. Da bi se prepričali, odperli smo pušico, in glej: ni še minul teden, in že se je nabralo skup 1 gl. 10 sold., katere s tem listom vred oskerbništvu »Narodne šole« pošiljam. Vem sicer terdno, da vedno se ne bodo stekali tako obilni darovi, pa kar se dobi, je dobro, ter nov dokaz, »da zerno k zernu da res poslednjič pogačo«, kakor naš domači pregovor dobro pravi. Nadejam se za terdno, da moj совет pri spoštovanih gg. sobratih ne bo ostal »nerodovitna beseda«; marveč hrepeneče pričakujem, da bomo kmalu brali v »Tovarišu«, po katerih krajih in pri kom se na nasvetovani način nabirajo milodari za našo siromašno šolsko mladino. Radodarna roka in Božja pomoč pa naj obilno podpira ta blagi namen! Zdravo!

Jos. Levičnik.

Iz Lašič 22. januarja. Blagovoli dragi »Tov.« zapisati ter svetu naznaniti imeni dveh dobrotnikov in šolskih prijateljev, izmed katerih je prvi v. č. g. Franjo Tomšič, duhovnik v Koprivi, ki je v svoji blagodušnosti z naročbo »Vertec-a« za l. 1874 obdaroval naj pridnejšega učenca naše šole, in drugi g. Ivan Tomšič, učitelj v Ljubljani, kateri je daroval Vertec 2. polletja l. 1873 pridno učeči se mladini, ki ga radovedno prebira in si lepe nauke obrača v prid.

Ker omenjena lepa darova imata blagi namen, da spodbujata šolsko mladež k pridnosti, in gotovo to ne bodo brez sadu, spolnujem naj prijetnejšo dolžnost in izrekam v svojem in v imenu obdarovane šolske mladine obema g. g. dobrotnikama naj lepšo pohvalo.

Dost. vred. Vertec »časopis« za mladost je razširjen po vsem slovenskem svetu, nam se le čudno dozdeva, da si ga ne naroče vse šole po Slovenskem za svoje bukvarnice, ker primernejšega berila za mladost od tega lista je težko najti.

Iz Ljubljane. Kdor ima ušesa, naj poslušaj. Konservativni stranki se rado očita, da učiteljem nič ne privošči, da je povsod zoper boljšo plačo učiteljev, isto tako tudi »Uč. Tov.«, ki ima svoje naročnike večidel v konservativni stranki. Pogledjmo enkrat stvar, kakor je v resnici in v praktičnem življenji. Liberalci bi sploh radi vidili, da bi učitelj pri cerkvi ničesa ne imel opraviti; tedaj ničesa tam po strani zaslužil. Druge postranske opravila oziroma zaslužke bi mu že privoščili, a teh ni povsod, cerkvena služba pa je povsod in tudi nekaj nese, v enih krajih več v drugih manj. Zgubo teh dohodkov pa učitelj dostikrat prav živo čuti. — Ker pa liberalci učitelju ne privoščijo zaslužka pri cerkvi, morajo predlagati čedalje večjo plačo — to je čisto doslednje; vsak delavec je svoje plače vreden, tedaj tudi učitelj, ki vendar dela na korist bogatih in revnih, on se ne more prepirati, niti določevati, kdo ga bode plačeval. Tirja to svoje in po pravici, tega mu nihče ne more očitati. — Pa kljub zvišanim plačam bodo učitelji čedalje težje shajali, — ako ne bodo imeli nič doma in bo prišlo vse na kupivo. Kdor je prisiljen na drobno kupovati, mora na kmetih vse dražje plačevati kakor pa v mestu. Na domu kmet navadno nima nič na prodaj, v mesto pa prinese vse in ponuja, da speča svoje blago. — Kako bo shajal učitelj na kmetih, ki je daleč od mesta, pa nima toliko, da bi se založil za dalj časa s potrebnim živežem. Dokler smo imeli sv. Duha (za farnega patrona) tako namreč pripoveduje povedka od nekih faranov, smo imeli vendar malo kruha, sedaj pa imamo svetega Vida, pa ni nič prida. Ako se take pritožbe čujejo iz bližnjih dežel, kjer so učitelji bolje plačani, kakor na Kranjskem, tako se tudi nij čuditi, da je nezadovoljnost med učiteljstvom čedalje večja. Učitelji so res v veliki stiski, po starem niso dobili svoje plače, po novem pa tudi ne. Sicer je resnica, da tega ne bodo zgubili, kar jim je uganjenega, zato bo skerbela vlada, a hudo je toliko časa čakati na zaslužene krajcarje temu, ki ni založen. Stvar ima pa še drugo lice. — Učitelji si želé, da bi vso plačo le pri blagajnicah dobivali. — Ko pa slišim govoriti od blagajnic, mislim pa vselej na kmeta in obertnika, ki stoji s svojim bukvicami pred davkarjem in čaka, kedaj bo gospod vzel od njega davek. Kedar bo v kasah pomanjkanje, takrat bo gotovo učitelj zadnji, kateri pride na versto. Vse bo poprej splačano, kakor učiteljevi zaslužek, in stvar utegne tako daleč priti, vsaj tù ali tam, da bo učitelj cesarski uradnik, ki ima dobivati svoje plačilo pri kasi, a srenja, kjer bode služil, bode mogla skrbeti sama za njegovo plačo. To ni nemogoče, in doživeli smo marsikaj, česar se ni nihče nadejal. — Zato tedaj, ker »Tov.« učiteljem kaže stvar od obeh strani, pa pravijo nekateri: »Tov.« ne piše za

učitelje, marveč za duhovne; učiteljem nič ne privoščī, hoče da bi se zopet povernili stari časi suženstva nazaj. Vsak čas svoje prinese, tako se bode tudi o svojem času videlo, kdo misli bolj pošteno z učitelji, ali mi ali naši neprijatelji.

— Ljubljanski mestni učitelji ne vedó, ali bi se obrnili do deržavnega zbora, ter prosili, da postanejo deržavni uradniki, ali da bi ostali to, kar so sedaj, pa doma prosili, da se jim plača zboljša. Zadrega je res velika, oboje nasvetuje »Schltzg.«, organ kranjskega dež. učit. društva, samo tega ne pove, kaj se ima poprej zgoditi, pa kaj bi bilo bolje t. j. od kod se je več nadejati, ker sama tega ne ve. — Jaz že vem, da sem tebi všeč, a tega ne vem, če si ti meni všeč, je rekel kmečki fant svoji nevesti. Tako tudi nij dvomiti nad tem, da na Dunaji in tudi v Ljubljani komaj pričakujejo prošenj kranjskega dež. učit. društva in da se potem hipoma zgodi, kar koli želi. Kaj pa, ako se stvar razume tako-le: Peticija do deržavnega zbora velja za učitelje na deželi, peticija do mestnega odbora pa ljubljanskim učiteljem. To pa že to, to! Potem bi bilo vsem ustrezno, prav tako, kakor v kerčmi, kjer gostu prinesó jeternico ali kervavico, vsakemu po svojem okusu, kakor zahteva. Mestni učitelji naj pa le pridno delamo, da se dobi več podpisov po deželi, potem pa lahko rečemo: »Vsa dežela nas uboga«. Mestni očetje se bodo nas prestrašili, in vse dovolili, kar koli zahtevamo, in potem nam pa nij treba na Dunaj hoditi, mi dosežemo svoje, za drugo se ne brigamo. Saj tega nam nihče ne bode očital: Deržavni uradniki hočete biti, pa doma prosite, česar potrebujete za se in za šole. Hm, kaj še? Za vertavke nas, samostalne učitelje, nihče ne bo imel!

V kranjskem deželnem zboru je stavil gospod dr. Razlag ta-le predlog: Da se zboljšajo razmere ljudskega šolstva na Kranjskem in da se v okom pride nevarnosti preselevanja znatne množine učiteljev v sosedne dežele, se naroča deželnemu odboru, naj potrebna sredstva prevdarja ter v prihodnjem zasedanji o tem poroča in nasvete stavi. — G. Lavrenčič, ki je v imenu šolskega odseka v XI. zasedanji 13. januarja poročal o tem predlogu, je nasvetoval, naj se gosp. Razlag-ov predlog izroči deželnemu odboru v prevdarek in poročanje prihodnjemu deželnemu zboru. —

Prošnja kranjskega deželnega učiteljskega društva za enakomerno plačo kranjskih učiteljev z učitelji v Doljni Avstriji se je izročila deželnemu odboru s tem, da naj v tej zadevi dogovorno z deželnim šolskim svetom prihodnjemu deželnemu zboru poroča in nasvete stavi.

Ker je v 7. seji 5. januarija gospod dr. Razlag stavil predlog za zboljšanje učit. razmer na Kranjskem in so ta predlog podpirali gg. dr. Zarnik, Karol Rudež, Peter Kozler in pl. Gariboldi, in je v IX. seji 10. januarja gospod dr. Razlag ta predlog utemeljeval s prav toplimi besedami, in je vsled tega izročil bil šolskemu odseku, lahko tedaj kranjski učitelji vidijo, da je bila peticija, katero so na priporočilo kranjskega dež. učiteljskega društva stavili za »nebodiga« treba, in da je to peticijo kranjskim učiteljem kranjsko društvo podtaknilo tako, kakor kukavica svoje mladiče drugim tičem, da jih izrede. Izid peticij vam pa nihče ne more garantirati ne dr. Razlag, še manj pa to društvo, da-si veliko obeta.

— Deželni šolski svèt je naročil deželnemu odboru, da bi nemudoma izveršil proračun (Präliminariën) za učiteljske plače, in je tudi vsem okrajnim davkarijam odkazal, kako naj se ravnajo pri založbi plače za učitelje. Čas je že za to!

— Ljubljanski srenjski odbor je v seji 20. preteč. m. sklenil, na »Coj-zovem grabnu« blizu Šentjakobskega mosta zidati novo šolsko poslopje s štiri-mi razredi in s paralelkami, ter je za to odločil 66.651 gl. Ta šola bode per-vo mestno šolsko poslopje, kajti do sedaj še ljubljansko mesto ni imelo svoje-ga šolskega poslopja, in je mesto za šolo v reduti plačevalo najemščino.

— Šole se začnejo 3. svečana. Osepnice sicer še niso ponehale, a ko bi hoteli čakati tega, bi menda letos šole ne bilo.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na trirazredni ljudski šoli v Laškem je razpisana služba podučiteljeva, oziroma podučiteljska z letno plačo 400 gl. in prostim stanovanjem.

Prosilci morajo znati slovenski in nemški jezik pismeno in ustmeno, in naj svoje pravilno obložene prošnje predlagajo potem predpisanih šolskih oblastnij do konca m. februarja pri krajnem šolskem svetovalstvu v Laškem (Tüffer).

Od okrajnega šolskega svetovalstva v Laškem dne 16. januarja 1874.

Obrok za učiteljsko službo v Cerknici traja do 20. februarja, v Cerknem na Goriškem pa do 26. februarja 1874.

Na enorazredni ljudski šoli v Kalobji je spraznjena učiteljska služba; pla-ča znaša na leto 500 gl., osebna doklada je 60 gl. in prosto stanovanje.

Prošnje naj se vložijo do 15. februarja t.l. krajnemu šolskemu svetovalstvu v Kalobiji (okr. cel. okol.)

Premembe v učiteljskem stanu.

Na Primorskem. Gosp. Stimpel v Terstu postane nadzornik za gimna-zijo in realko v Gorici; gosp. Klodič prevzame učiteljsko pripravnico in gosp. Gatti poprej deželni nadzornik obderži samo italijanske ljudske šole, za katere je okrajni nadzornik gosp. Trojanšek.

Na Štajarskem. Na vstrične razrede dekliške šole v Ptujem prideti gni. Marija Schulz in Viktorija Zurhaleg, obedve iz Kranjskega.

Listnica. K »Narodni šoli« so pristopili: Ljudska šola (za silo) v Štan-gi 1. gl. Letni donesek so odrajtali: K. J. iz V., F. G. za Tnj. šolo; G. Fr. na J.; A. L. v Z. G. J. pri sv. P.; ljudska šola v Ž. in lj. š. pri sv. P. Darovali so g. g. K. J. iz Lj. 5 gl. Tanšek Ivan (ustanovnine) 5 gl. Drobnič Jožef, kaplan v Pišecah 1 gl. in J. T. prof. v Lj. za ljudsko šolo rojstvenega kraja 1 gl.

Pri vdovskem društvu sta plačala: Gg. Zarnik M. iz Ternovega za l. 1874. in Govekar France z Iga. Drugi gosp. imajo že poterdila v rokah. — Čas za plačevanje je do konca januarja za 1874. leto. Več g. g. učiteljem udom vdov. društva: Vdovsko društvo nij javni urad; pošiljanje na društvo nij poštni-ne prosto, akoravno pride od javnih uradov; komu čemo poštino zarajtovati?

 „**VERTEC**“ zaradi naročenih podob ne more priti že 1. dan svečana.